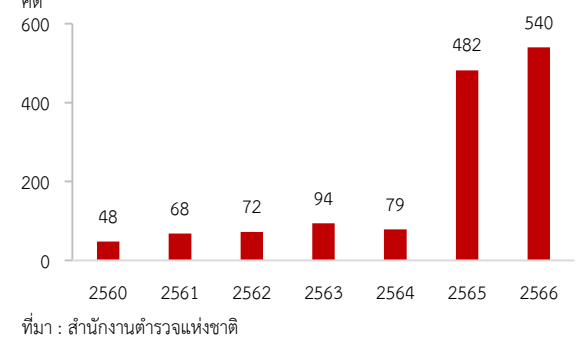

ภัยร้ายในโลกเสมือน : การคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนในโลกไซเบอร์

การคุกคามทางเพศเด็กออนไลน์ เป็นปัญหาที่ควรให้ความสำคัญ เนื่องจากมีคำจำกัดความที่กว้างและมีระดับความรุนแรงหลายระดับ ตั้งแต่พบเห็นได้ทั่วไปในชีวิตประจำวันโดยที่ผู้กระทำอาจไม่ทราบถึงการกระทำดังกล่าวของตน จนนำไปสู่การก่ออาชญากรรม จึงควรมีมาตรการป้องกันและแก้ไขอย่างจริงจัง

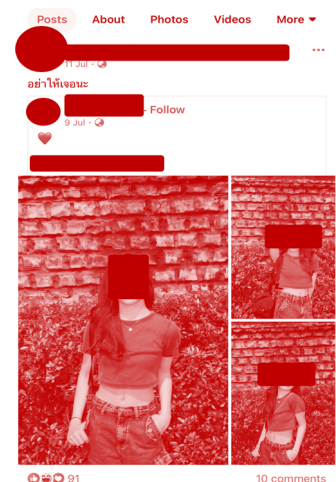
การคุกคามทางเพศ หมายถึง พฤติกรรมที่ผู้ส่งสารแสดงออกถึงนัยทางเพศ ด้วยการใช้คำพูด ท่าทาง หรือสัญลักษณ์ ที่ทำให้ผู้รับสารรู้สึกไม่ปลอดภัยหรือถูกลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์โดยไม่ได้รับความยินยอมจากอีกฝ่าย ปัจจุบันการคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนออนไลน์ที่เกิดขึ้นผ่านโซเชียลมีเดียมีแนวโน้มมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อเด็กผู้ถูกระงับหลายด้าน อาทิ ปัญหาด้านการปรับตัวเข้าสู่สังคม ความวิตกกังวล ความเครียด และภาวะซึมเศร้า รวมถึงปัญหาอาชญากรรมที่เกิดขึ้นหลังได้รับผลกระทบทางจิตใจ ซึ่งจากรายงานของ ECPAT International องค์การภายใต้การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (UNICEF) ระบุว่า ปี 2567 ประเทศไทยเป็น 1 ใน 25 ประเทศที่มีปัญหาการคุกคามทางเพศต่อเด็กและเยาวชนทางออนไลน์ในระดับที่น่ากังวล สอดคล้องกับข้อมูลของกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ในปี 2564 ที่พบว่า มีเด็กจำนวนมากกว่า 400,000 คน เป็นเหยื่อของการถูกล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ เช่นเดียวกับสถิติการดำเนินคดีเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศเด็กและเยาวชนออนไลน์ของสำนักงานตำรวจแห่งชาติ ที่พบว่า คดีล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์มีแนวโน้มเพิ่มขึ้นมาก โดยในปี 2560 มีจำนวนคดีเพียง 48 คดี และเพิ่มขึ้นเป็น 540 คดี ในปี 2566 หรือเพิ่มขึ้นมากกว่า 10 เท่า

แผนภาพ 16 สถิติการดำเนินคดีล่วงละเมิดทางเพศออนไลน์ต่อเด็กและเยาวชน

ทั้งนี้ การคุกคามทางเพศออนไลน์ต่อเด็กมีอยู่หลายระดับ ซึ่งกรณีที่เป็นคดีมักมีความรุนแรงพอสมควร โดยอาจสามารถจำแนกการคุกคามตามระดับความรุนแรงได้ 3 ระดับ คือ

1. การคุกคามระดับเบื้องต้น (Low - level Harassment) มักเป็นการคุกคามประเภทผู้กระทำมักไม่คิดว่าเป็นการคุกคามต่อผู้ถูกระงับ เช่น การก่อกวนผ่านการแสดงความคิดเห็นโดยใช้ถ้อยคำที่ไม่เจาะจงรายบุคคล อาทิ การวิจารณ์เรื่อร่า ก่อกวน หรือใช้มุกตลกทางเพศ รวมถึงการส่งข้อความก่อกวน และการประจานหรือเผยแพร่ภาพลักษณะให้เสื่อมเสีย (Purposeful Humiliation) ซึ่งปัจจุบันมีการกระทำในรูปแบบนี้ในโซเชียลมีเดียเป็นจำนวนมาก ทั้งในลักษณะการให้ความเห็น หรือสัญลักษณ์อีโมจิ (Emoji) ซึ่งผู้กระทำอาจใช้บัญชีปลอม (Fake Account) หรือการไม่ระบุตัวตน (Anonymity) ในการกระทำความผิด อาทิ กลุ่มโลลิต้า คือ กลุ่มที่มีความสนใจในตัวละครในวัยเด็ก

ที่เรียนอยู่ในระดับชั้นประถมศึกษา (อายุประมาณ 6 – 12 ปี) จากการดูหรือแอนิเมชัน และคุกคามโดยใช้โซเชียลมีเดียในการคอมเมนต์เนื้อหาที่มีนัยทางเพศกับเด็กนักเรียนที่มีการโพสต์ภาพของตนเอง เนื่องจากเด็กที่เป็นเหยื่อมีลักษณะคล้ายกับตัวละครที่ชื่นชอบ

2. **การคุกคามระดับปานกลาง (Moderate - level Harassment)** มุ่งเน้นการกระทำซ้ำและก่อให้เกิดความเครียดทางอารมณ์ให้กับเหยื่อรายบุคคล โดยมาในรูปแบบการก่อกวนอย่างต่อเนื่อง การดูหมิ่นทางเพศเพื่อให้เกิดความอับอาย รวมถึงการเริ่มเข้าไปคุกคามส่วนตัว ได้แก่ การส่งข้อความด้วยเนื้อหาทางเพศไปก่อกวนซ้ำ ๆ การเรียกร้องความสนใจจากเหยื่อด้วยการแท็ก (Tag) หรือแสดงความคิดเห็นในลักษณะก่อกวน แม้จะถูกขอให้หยุดกระทำก็ตาม อาทิ กรณีนักเรียนอายุ 13 ปี ถูกครูฝึกสอนส่งข้อความเชิงลามกและส่งภาพอนาจารให้กับเหยื่อ หรือกรณีเด็กอายุ 14 ปี ถูกผู้ไม่หวังดีส่งข้อความทางเพศผ่านโซเชียลมีเดียซ้ำ ๆ แม้ว่าเด็กผู้หญิงทำการปิดกั้น (Block) บัญชีของผู้กระทำความผิดแล้วก็ตาม

3. **การคุกคามระดับสูง (Severe/High - level Harassment)** เป็นการคุกคามโดยพฤติกรรมที่รุนแรงและก้าวร้าว ทำให้เกิดผลกระทบทางอารมณ์และจิตใจ ซึ่งเป็นระดับความรุนแรงที่บ่งบอกถึงการทำผิดกฎหมายการล่วงละเมิดทางเพศอย่างชัดเจน เช่น การสะกดรอยตาม (Stalking) โดยติดตามจากกิจกรรมออนไลน์จนเหยื่อรู้สึกกลัว รวมถึงการปลอมแปลงอัตลักษณ์หรือชื่อตัวตนของเหยื่อบนโลกออนไลน์เพื่อนำไปก่ออาชญากรรมอื่น ๆ หรือแม้กระทั่งการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของเหยื่อ (Doxxing) เช่น ที่อยู่ ข้อมูลการทำงาน ข้อมูลการติดต่อ และประวัติส่วนตัวอื่น ๆ หรือแม้กระทั่งการเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคลของเหยื่อ โดยจะนำไปสู่การคุกคามในโลกความจริง และการล่อลวง (Grooming) เพื่อนำไปสู่การแสวงหาผลประโยชน์ทางเพศ อาทิ การใช้บัญชี X (ชื่อเดิม Twitter) ในการประกาศขายสื่อลามกอนาจารที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเด็ก (Child Sexual Abuse Material: CSAM)⁴⁰ ด้วยการสร้างความสัมพันธ์เชิงชู้สาวกับเหยื่อ ก่อนที่จะไปรับเหยื่อมากระทำการอนาจารพร้อมทั้งถ่ายคลิบกับเด็ก และนำไปแสวงหาผลประโยชน์ด้วยการเก็บค่าสมาชิกสำหรับการเข้าชมในราคา 399 บาท ซึ่งเด็กที่เป็นเหยื่อมีอายุเพียง 17 ปี หรือในกรณีที่ร้ายแรงสามารถนำไปสู่การขู่แบล็กเมลเหยื่อเพื่อเรียกเงิน หรือสิ่งที่ต้องการตั้งแต่การทำร้ายร่างกาย การข่มขืน และสามารถนำไปสู่การค้ำมนุษย์ได้

รวมหนุ่ม 24 คาคอมโดคังย่านบางแค บังคับเด็ก 17 ถ่ายคลิบลามก ทุกวันนานนับปี นิเหยื่ออีกเพียบ

วันที่ 3 สิงหาคม 2567 - 16:20 น.

Facebook Twitter LINE Copy Link

ที่มา : มติชนออนไลน์

แกล้งหญิงนิ: ตร.ไซเบอร์ รวมหนุ่มใหญ่ ไซเบอร์ไฟล์ บ้องหมินย หลอกเด็กวัย 12 ถ่ายหิ

วันที่ 23 กรกฎาคม 2567 - 20:53 น.

Facebook Twitter LINE Copy Link

ที่มา : มติชนออนไลน์

⁴⁰ Child Sexual Abuse Material (CSAM) หมายถึง สื่อที่แสดงการล่วงละเมิดทางเพศต่อเด็ก

ตาราง 14 เปรียบเทียบลักษณะการคุกคามทางเพศ จำแนกตามระดับความรุนแรงและโทษทางกฎหมาย

ระดับการคุกคามทางเพศ	ลักษณะการคุกคาม (Characteristic)	โทษทางกฎหมาย
ระดับเบื้องต้น (Low - level)	การแสดงความคิดเห็นที่ไม่เจาะจง, การวิจารณ์รูปร่าง, การกลั่นแกล้ง, การเล่นเกมขตลกทางเพศ, การส่งข้อความก่อกวน, การใช้บัญชีปลอม	ปรับไม่เกิน 10,000 บาท หรือจำคุกไม่เกิน 1 เดือน ตาม พ.ร.บ. ว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2560 มาตรา 14 (1)
ระดับปานกลาง (Moderate - level)	การคอมเมนต์เนื้อหาทางเพศ, การส่งข้อความเชิงลามกซ้ำ ๆ, การล่วงละเมิดความเป็นส่วนตัว, การเผยแพร่ข้อมูลส่วนบุคคล	จำคุกไม่เกิน 2 ปี หรือปรับไม่เกิน 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 326 และ 328
ระดับสูง (Severe/High - level)	การสะกดรอยตาม, การล่อลวง, การข่มขู่, การปลอมแปลงบุคคล, การแบล็กเมล, การล่อลวงข่มขืน	จำคุกระหว่าง 5 - 10 ปี หรือปรับตั้งแต่ 10,000 - 200,000 บาท หรือทั้งจำทั้งปรับ ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 327, 338

ที่มา : เรียบเรียงโดย สดช.

จะเห็นได้ว่าการคุกคามทางเพศออนไลน์เกิดขึ้นได้หลายรูปแบบ และในบางกรณีผู้กระทำอาจไม่ได้คำนึงถึงผลกระทบต่อผู้ถูกกระทำเท่าที่ควร ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวส่วนหนึ่งเกิดจากการเลียนแบบจากสิ่งที่พบเห็นในชีวิตประจำวัน รวมถึงในสื่อต่าง ๆ โดยงานวิจัยเกี่ยวกับการสื่อสารเนื้อหาไม่เหมาะสมด้านการคุกคามทางเพศในรายการเพื่อความบันเทิงไทยปี 2566 พบว่า ผู้รับชมรายการบันเทิงรับรู้ถึงเนื้อหาไม่เหมาะสมด้านการคุกคามทางเพศแบบชายคุกคามหญิงบ่อย ๆ ร้อยละ 38.59 และเป็นประจำร้อยละ 29.18 ซึ่งรูปแบบการคุกคามทางเพศที่พบได้มากที่สุด คือ การวิจารณ์ถึงสรีระ การแต่งกาย รวมทั้งการใช้คำพูดที่ตีความในเชิงเพศได้ ซึ่งเป็นการส่งเสริมการคุกคามทางเพศ โดยการสื่อสารข้อมูลดังกล่าวอย่างต่อเนื่องของสื่อนำไปสู่การทำให้เป็นปกติ (Normalization) ที่สามารถพบได้ทั่วไป ขณะเดียวกัน นอกจากการรับรู้ที่พบได้ในชีวิตประจำวันแล้ว การขาดความรู้ถึงเรื่องสิทธิคุกคามทางเพศของเด็กและผู้ปกครองยังเป็นอีกประเด็นที่ทำให้เกิดความละเลยต่อการรับรู้ถึงการคุกคามทางเพศที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน โดยจากงานวิจัยเรื่อง “ประสบการณ์การคุกคามทางเพศบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ และแนวทางป้องกัน”⁴¹ ปี 2565 พบมุมมองด้านความคิด ความเชื่อ และทัศนคติของเด็กและเยาวชนว่า การหยอกล้อเกี่ยวกับเรื่องเพศเป็นเรื่องปกติ และสามารถสื่อสารได้อย่างอิสระโดยปราศจากความผิด ขณะที่ผู้ปกครองบางส่วนมีช่องว่างทางความเข้าใจเกี่ยวกับรูปแบบการสื่อสารทางออนไลน์และกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ส่งผลให้ขาดการรับรู้ถึงการถูกคุกคามของเด็กและเยาวชน นอกจากนี้ รายงานของสำนักงานคณะกรรมการดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สดช.)⁴² พบว่าความตระหนักรู้ในกฎหมายดิจิทัลของภาคประชาชนยังอยู่ในระดับที่ต่ำ ได้แก่ พระราชบัญญัติการรักษาความมั่นคงปลอดภัยทางไซเบอร์ ร้อยละ 43.4 พระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล คิดเป็นร้อยละ 40.9 และพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำความผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ คิดเป็นร้อยละ 40.7 ตามลำดับ อีกทั้ง จากรายงานสมัชชาเด็กและเยาวชนปี 2566 ที่สำรวจเด็กและเยาวชนอายุระหว่าง 10 - 25 ปี จำนวน 33,580 คน ได้ระบุว่า เด็กและเยาวชนกว่าร้อยละ 54 ไม่ทราบหรือไม่แน่ใจถึงช่องทางการช่วยเหลือ หากประสบกับ

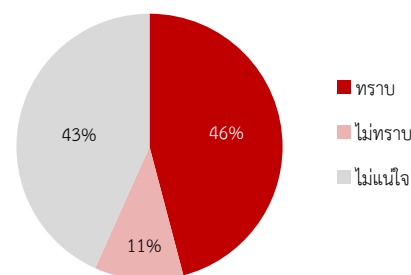
ตาราง 15 ร้อยละการรับรู้เนื้อหาไม่เหมาะสมด้านการคุกคามทางเพศที่ปรากฏในรายการบันเทิงของผู้รับชม

การรับรู้เนื้อหาที่ไม่เหมาะสม	เป็นประจำ	บ่อย ๆ	บางครั้ง	น้อย	แทบจะไม่
ชายคุกคามหญิง	29.1	38.5	17.6	9.6	4.9
หญิงคุกคามชาย	14.1	30.3	32.7	15	7.7
ชาย - หญิงคุกคามบุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศ	20	28.7	27	15	8.4
บุคคลที่มีความหลากหลายทางเพศคุกคามชาย - หญิง	13.8	26.3	28.2	21.1	10.3
คู่กรณีอื่น ๆ	12	23	31.5	21.1	12

ที่มา : การสื่อสารเนื้อหาไม่เหมาะสมด้านการคุกคามทางเพศ

ในรายการบันเทิงไทย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แผนภาพ 17 การรับรู้ถึงช่องทางช่วยเหลือหากประสบปัญหาทางออนไลน์ของเด็กและเยาวชน ปี 2566 (ร้อยละ)

ที่มา : รายงานสมัชชาเด็กและเยาวชน

⁴¹ ณัฐพล บุญทอง, “ประสบการณ์การคุกคามทางเพศบนเครือข่ายสังคมออนไลน์ และแนวทางป้องกัน การศึกษาเชิงคุณภาพแบบผสานวิธี”, (ปริญญาานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2565).

⁴² Thailand Digital Outlook ประจำปี 2566

ปัญหาในโลกออนไลน์ สอดคล้องกับรายงานของ UNICEF⁴³ ปี 2565 ที่พบว่า เด็กและเยาวชนในประเทศไทย อายุระหว่าง 12 – 17 ปี ร้อยละ 47 ไม่ทราบถึงช่องทางการช่วยเหลือหากตนเองหรือเพื่อนถูกล่วงละเมิด/คุกคามทางเพศออนไลน์ ซึ่งสาเหตุส่วนหนึ่งเกิดจากการที่เด็กและเยาวชนมีความรู้สึกอับอาย ทำให้ไม่ต้องการเปิดเผยข้อมูลหรือเด็กที่เป็นเหยื่อบางส่วนมองว่าตนเองไม่ได้เป็นผู้เสียหาย ขณะที่ผู้ปกครองแจ้งความดำเนินคดีมีเพียงร้อยละ 17 เนื่องจากไม่ทราบถึงการถูกคุกคามทางเพศของเด็กและเยาวชน

ข้อมูลข้างต้น ชี้ให้เห็นว่าประเทศไทยจำเป็นต้องหามาตรการป้องกันและแก้ไขอย่างจริงจัง โดยปัจจุบันประเทศไทยอยู่ระหว่างพิจารณาร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... เพื่อป้องกันและปราบปรามการครอบครองสื่อลามกอนาจารเด็ก และให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนจากการถูกล่วงละเมิดทางเพศ จึงกำหนดให้การกระทำในลักษณะการครอบครอง การค้า การทำให้แพร่หลายซึ่งวัตถุหรือสิ่งลามกที่เป็นสื่อลามกอนาจารเด็กและเยาวชน ผู้กระทำความผิดต้องได้รับโทษหนักขึ้น⁴⁴ ทั้งนี้ การดำเนินการแก้ปัญหาให้มีประสิทธิภาพจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือในระดับครอบครัว ชุมชน สถาบันการศึกษา และภาครัฐ โดยเริ่มตั้งแต่การกวดขัน ตรวจสอบจับสื่อออนไลน์ที่มีพฤติกรรมกรรวมกลุ่มเพื่อคุกคามทางเพศ และ **สร้างทัศนคติในการป้องกันการเพิกเฉยต่อการคุกคามทางเพศ** โดยเริ่มต้นจากสถาบันครอบครัวที่จะต้องสอดส่องดูแลพฤติกรรมการใช้สื่อ ในขณะที่ระดับชุมชนและภาครัฐจะต้องมีมาตรการในการลงโทษที่ชัดเจน เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดเหตุร้าย รวมทั้ง **การให้ความรู้ด้านสิทธิ** โดยสถาบันการศึกษา และชุมชน ควรให้ความรู้เกี่ยวกับสิทธิและความเสี่ยงจากการถูกคุกคามทางเพศออนไลน์ ขณะเดียวกัน ภาครัฐควรสร้างความตระหนักรู้เกี่ยวกับการความสำคัญของการคุกคามทางเพศออนไลน์โดยการจัดช่องทางให้ความรู้แก่ผู้ปกครองรวมถึงอำนวยความสะดวกในการให้คำปรึกษาและช่วยเหลือแก่บุคคลที่ถูกคุกคาม ทั้งทางด้านกฎหมายและการฟื้นฟูสภาพจิตใจจากการถูกคุกคามทางเพศออนไลน์ นอกจากนี้ ยังต้องสร้างความตระหนักรู้เท่าทันภัยคุกคามดิจิทัล เนื่องจากการคุกคามทางเพศเด็กออนไลน์มีรูปแบบใหม่และเปลี่ยนแปลงไปตลอดเวลา ในระดับครอบครัวสามารถเริ่มต้นด้วยการให้ความรู้เรื่องการไม่เปิดเผยข้อมูลส่วนบุคคลของเด็กในพื้นที่ออนไลน์ ขณะที่สถานศึกษาควรให้ความรู้เกี่ยวกับการล่อลวงทางเพศออนไลน์ให้เป็นความรู้พื้นฐานหรือเป็นหลักสูตรเพื่อไม่ให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของผู้ที่มุ่งหาผลประโยชน์ทางเพศ อีกทั้ง ควรเร่งรัดการพิจารณากฎหมายร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. เพื่อให้เด็กได้รับการปกป้องทางกฎหมายที่สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน และผู้กระทำความผิดได้รับโทษที่แยกจากความผิดประเภทอื่นอย่างชัดเจน

⁴³ Disrupting Harm Report in Thailand 2023

⁴⁴ ร่างพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ ..) พ.ศ. ... มีการเพิ่มเติมประเด็นโทษเกี่ยวกับการคุกคามเด็ก ได้แก่ 1) ประเด็นการเพิ่มบทบัญญัติการกระทำความผิดนอกราชอาณาจักร 2) ประเด็นการกำหนดความผิดฐานกระทำการอันไม่เหมาะสมกับเด็กในลักษณะเพื่อสนองความใคร่ของตนเองหรือผู้อื่น 3) ประเด็นการกำหนดความผิดฐานเพื่อการอนาจารหรือแสวงหาประโยชน์ทางเพศโดยการสื่อสารเรื่องทางเพศที่ไม่เหมาะสม 4) ประเด็นการกำหนดความผิดฐานแบล็กเมลด้วยเรื่องที่ไม่เหมาะสมทางเพศของผู้ถูกข่มขู่ เพื่อการอนาจารหรือแสวงหาประโยชน์ในทางเพศ และ 5) ประเด็นการกำหนดเพิ่มฐานความผิดที่ห้ามมิให้ผู้กระทำความผิดอ้างความไม่รู้ข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอายุของเด็กที่มีอายุไม่เกิน 13 ปี ซึ่งเป็นผู้ถูกกระทำ ในความผิดเกี่ยวกับเพศบางฐานความผิด ขึ้นเป็นข้อต่อสู้เพื่อไม่ต้องรับโทษ